SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja

Druk nr 440

Warszawa, 11 kwietnia 2016 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 33 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt uchwały:

- w sprawie uczczenia pamięci ofiar zamachu majowego 1926 r.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem uchwały upoważniamy pana posła Piotra Zgorzelskiego.

(-) Mieczysław Kazimierz Baszko; (-) Paweł Bejda; (-) Krystian Jarubas; (-) Mieczysław Kasprzak; (-) Eugeniusz Kłopotek; (-) Władysław Kosiniak-Kamysz; (-) Kazimierz Kotowski; (-) Jan Łopata; (-) Mirosław Maliszewski; (-) Andżelika Możdżanowska; (-) Urszula Pasławska; (-) Krzysztof Paszyk; (-) Marek Sawicki; (-) Zbigniew Sosnowski; (-) Genowefa Tokarska;
(-) Piotr Zgorzelski.

Projekt

Uchwała
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia ……. 2016 r.
w sprawie uczczenia pamięci ofiar zamachu majowego 1926 r.

W 90. rocznicę zamachu majowego 1926 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej oddaje cześć wszystkim poległym i rannym żołnierzom, którzy wykonywali rozkazy swych przełożonych, niezależnie od miejsca, w jakim się znaleźli na arenie bratobójczych walk w dniach 12–15 maja 1926 r.

Pragniemy także przywołać pamięć ofiar cywilnych zamachu majowego 1926 roku, szczególnie mieszkańców Warszawy i terenów podwarszawskich oraz innych osób, które znalazły się w obrębie bratobójczych walk i na skutek odniesionych ran utraciły życie lub zdrowie.

Zamach majowy 1926 roku był wielkim wstrząsem politycznym, moralnym i psychologicznym dla polskiego społeczeństwa, był ciosem zadanym młodej demokracji i parlamentaryzmowi. Podzielił społeczeństwo polskie, wojsko, partie polityczne, a nawet rodziny. Zatrzymał postępującą od 1918 roku demokratyzację życia publicznego, pozbawił społeczeństwo wielu praw i swobód obywatelskich. Zapoczątkował rządy autorytarne sanacji, antydemokratyczne i w istocie dyktatorskie.

Uzasadnienie

12 maja 1926 roku o godz. 17.30 rozpoczęła się bratobójcza walka między wojskami rządowymi a oddziałami piłsudczyków i Związku Strzeleckiego. Taką metodą próbowano rozwiązać kryzys polityczny spowodowany powołaniem rządu Wincentego Witosa.

Zamach dokonany przez Józefa Piłsudskiego został przeprowadzony według scenariusza przygotowanego znacznie wcześniej. Najpierw sprowokowano zamieszki i starcia demonstrantów z policją. Potem do akcji przystąpiły oddziały wierne Józefowi Piłsudskiemu. Po trzydniowych walkach gabinet Witosa, nie chcąc rozszerzać wojny domowej, poddał się do dymisji. Następnie Prezydent Stanisław Wojciechowski złożył swój urząd na ręce marszałka Sejmu Macieja Rataja.

W czasie trzydniowych walk zginęło 379 osób (w tym 164 cywilów) a 920 zostało rannych.

W wyniku przewrotu majowego Polska znalazła się na krawędzi wojny domowej. Organizatorzy zamachu kazali Polakom strzelać do Polaków. Zamiast służyć Narodowi podzielili go na dwa zwalczające się obozy.

Od 12 maja 1926 roku budowany był nowy system władzy nazywany sanacją. Dla jednych oznaczał on wysokie urzędy państwowe, placówki dyplomatyczne, dla drugich – Brześć, Berezę Kartuską, życie w poniżeniu i nędzy.

Konsekwencje, wynikające z tragicznych wydarzeń majowych 1926 roku i kolejnych, następujących po nich – aż do dnia dzisiejszego, potwierdzają fakt, że »Potęgi Państwa i jego przyszłości nie zabezpieczy żaden choćby największy geniusz – uczynić to może cały świadomy swych praw i obowiązków Naród«”.

Historycy różnią się w ocenach konsekwencji tych tragicznych wydarzeń – jednak uważamy, że uczczenie przez Sejm RP ofiar zamachu jest jak najbardziej uzasadnione, zwłaszcza w jego 90. rocznicę.